



Sacharovo premijos laureatas S. Kovaliovas: „Minties laisvė – visų kitų laisvių pagrindas“

Europos Parlamento Sacharovo premija už minties laisvę šiemet paskirta Liudmilai Aleksejevai, Sergejui Kovaliovui ir Olegui Orlovui, atstovaujantiems Rusijos žmogaus teisių gynimo organizacijai „Memorial“ bei visiems Rusijos žmogaus teisių gynėjams. Trečiadienio vidurdienį laureatams iškilmingai įteiktas diplomai ir 50 tūkst. eurų čekis. „Šis apdovanojimas priklauso mūsų žuvusiems draugams“, – pabrėžė laureatai.

Organizacija „Memorial“ viešina tiesą apie represijas buvusioje Sovietų Sąjungoje ir žmogaus teisių pažeidimus dabartinėje Rusijoje bei kaimyninėse šalyse. Ji taip pat gina pabėgėlius, diskriminacijos ir politinio persekiojimo aukas. Be to, organizacija yra surinkusi duomenis apie 1,3 mln. sovietmečiu persekiotų žmonių ir siekia sukurti viešą represijų buvusioje SSRS archyvą.

Bebaimių žmogaus teisių gynėjų žūtys

Kalbėdamas per premijos įteikimo ceremoniją, jos atstovas S. Kovaliovas prisiminė Natalją Estemirovą, S. Markelovą, A. Politkovskąją, A. Baburovą, N. Girenką, F. Babajevą ir kitus Rusijoje nužudytus žmogaus teisių gynėjus.

Atkreipęs dėmesį į tai, kad per pastarąjį dešimtmetį vien Čečėnijoje „dingo“ daugiau kaip trys tūkstančiai žmonių, S. Kovaliovas sakė: „Kiek Rusijos jėgos struktūrų atstovų nubausti už šiuos nusikaltimus? Vienetai. Kas siekė užtikrinti, kad jie būtų patraukti atsakomybėn ir nuteisti? Visų pirma – žmogaus teisių gynėja N. Estemirova, žurnalistė A. Politkovskaja, advokatas S. Markelovas. Kur jie visi? Nužudyti.“

Jis teigė: „Šie žmonės žuvo už tai, kad Rusija taptų tikrai europietiška šalimi, kur visuomeninis, politinis gyvenimas būtų pagrįstas kiekvieno atskiro žmogaus gyvybės ir laisvės prioritetu. Vadinas, jie žuvo ir už Europą, nes Europa be Rusijos – nepilna.“

Demokratiją imituojanti Rusija

S. Kovaliovas priminė unikalų Rusijos indėlį į dvasinę, visuomeninę ir politinę Europos ir visos žmonijos pažangą, taip pat apie sovietmetį veikusio žmogaus teisių judėjimo indėlį į šiandienos politinę kultūrą, teisinės sąmonės ir istorinės atminties formavimąsi.

Prisiminęs balandį EP priimtą rezoliuciją apie Europos sąmonę ir totalitarizmą, S. Kovaliovas pavadino „absurdišku“ ją kritikuojantį Rusijos parlamento sprendimą. „Tai rodo, kad šiandien stalinizmas Rusijai – ne vien istorinis XX amžiaus epizodas“, – pareiškė žmogaus teisių gynėjas ir pridūrė, jog Rusijoje „valstybinės politikos tikslai iki šiol nusprendžiami neatsižvelgus į šalies piliečių nuomonę bei interesus“. Pasak jo, Rusijoje tebegyvuoja pagrindinis komunistinio totalitarizmo bruožas – žmonių laikymas žaliava.

Laureatas apgailestavo, jog „šiandien Europa vis rečiau teikia Rusijai demokratijos ir žmogaus teisių srities rekomendacijas, o kartais stengiasi išvis apie tai neprisiminti dėl „pastangų beviltiškumo suvokimo arba pragmatinių sumetimų, susijusių su nafta ir dujomis“. Pasak S. Kovaliovo, „Europos pareiga – ne tylėti, o nuolat kartoti ir priminti, oriai ir tvirtai reikalauti, kad Rusija vykdytų savo įsipareigojimus“.

Tuo tarpu Europos Parlamento pirmininkas Jerzy Buzek pažymėjo, jog skirdamas Sacharovo premiją Parlamentas pagerbia visus žmogaus teisių gynėjus, įskaitant tuos, kurių jau nebėra. „N. Estemirova ir A. Politkovskaja turėjo šiandien būti čia. Jų žudikai dar turi būti patraukti atsakomybėn“, – pareiškė J. Buzek. Apgailestaudamas, kad „šiandien Rusijoje vis dar reikalingos tokios organizacijos kaip „Memorial“, Parlamento vadovas pridūrė tikįs, kad šios šalies piliečiai ateityje galės džiaugtis tokia laisve, kuri užtikrinta Europos Sąjungoje, o Rusija bus patikima ES partnerė žmogaus teisių srityje.

Garsaus rusų disidento Andrejaus Sacharovo vardu pavadintą premiją Europos Parlamentas nuo 1988-ųjų kasmet teikiama už minties laisvę, demokratiją ir žmogaus teises kovojantiems asmenims ir organizacijoms. Šiemet minimos 20-osios Andrejaus Sacharovo mirties metinės.

« Rusijoje tebegyvuoja pagrindinis komunistinio totalitarizmo bruožas – žmonių laikymas žaliava. Dabartinis režimas – „imitacinė demokratija“. Europos pareiga – priminti Rusijai jos įsipareigojimus, vykdyti kieta, ir tuo pačiu draugišką, parama ir spaudimu paremtą politiką. »

Sergejus Kovaliovas